

Brandstrup Mose – N34 Basisanalyse

Indholdsfortegnelse

1. Beskrivelse af området	1
2. Udpegningsgrundlag.....	2
3. Foreløbig trusselsvurdering	3
3.1 Terrestriske naturtyper	3
4. Modsatrettede interesser	5
5. Naturforvaltning og pleje	5
6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	5
7. Manglende viden og yderligere vidensbehov	5
8. Bilag.....	5
9. Kildehenvisning.....	6

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Brandstrup Mose omfatter habitatområde nr. 34 (se tabel 1.1).

*Tabel 1.1. Oversigt over de habitatområder, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom NATURA 2000 områdets samlede areal er oplyst.
Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.*

Nr.	Navn	Areal (ha)
H34	Brandstrup Mose	52
	Samlet Natura 2000 område	52

Habitatområdet var tidligere en del af en større højmose, hvor der har været gravet tørv. Herved er selv højmose-delen (7110) reduceret meget. I forbindelse med tørvegravningen er området grøftet og delvis tørlagt og dele af området må karakteriseres som 7120-nedbrudt tørvemose. De tørreste partier af den tidligere højmose er i høj grad under tilgroning med især pil og birk. I nogle af de gamle tørvegrave er væksten af sphagnummosserne genstartet, og naturtypen er udviklet til hængesæk (7140).

Aktive højmoser er i dag en sjælden naturtype i Danmark og dækker kun ganske små arealer i forhold til tiden før tørvegravningen startede.

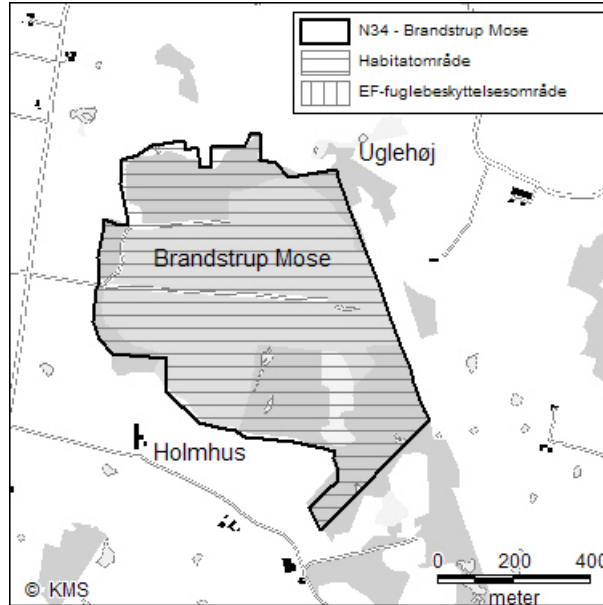

Fig 34.1. Natura 2000-område 34

Natura 2000-område 34 er omfattet fredningen 761-6: Brandstrup Mose (se kort). Hovedformålet med fredningen er, at fredningsområdet kan opretholdes som mose og på langt sigt gendannes som højmose. Fredningen giver ret til pleje i overensstemmelse med en plejeplan.

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven (fig. 34.3). § 3 kortet viser hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringen.

2. Udpegningsgrundlag

Som det fremgår af tabel 2.1 er habitatområde 34 udpeget af hensyn til 2 habitatnaturtyper

Tabel 2.1. Oversigt over de naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 34. ¹⁾ Indgår i NOVANA. * Prioriteret naturtype. Data 1 stammer fra NOVANA kortlægningen (2004-05). Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Antal forekomster	Kortlagt areal (ha)	Kilde
7110	Højmose ¹⁾	2	3,6	
7120	Nedbrudt højmose	Ikke kortlagt	?	

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområdet. Desuden er der gennem årene indsamlet en del data om beskyttede naturtyper i forbindelse med administrationen af naturbeskyttelsesloven.

3. Foreløbig trusselvurdering

Forekomsten af arter og naturtyper er beskrevet overordnet på baggrund af de tilgængelige data, og der er foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået nedenfor for de terrestriske naturtyper.

3.1 Terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af den ene af de to tilstedeværende terrestriske, lysåbne habitatnaturtyper er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tretrins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Trusselvurdering

Tabel 3.1.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Naturtyper med udbredte positive strukturer og ingen negative strukturer er veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nævneværdige påvirkninger, mens naturtyper uden positive strukturer og udbredte negative strukturer er dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere faktorer, der kan forringe naturtypen.

Tabel 3.1.1. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtet for polygonernes arealer. Strukturernes er beskrevet i Fredshavn (2004)

Strukturer		Negative			Strukturer		Negative		
Positive	I	S	U	Positive	I	S	U		
U	100			U		100			
S				S					
I				I					
7110 Højmose				7140 Hængesæk					

Af tabel 3.3.1 fremgår, at den kortlagte højmose har udbredte positive strukturer og ingen negative strukturer, men hængesækken har spredte negative strukturer. For naturtype 7110 højmose er de positive strukturer (Fredshavn 2004) angivet som dominans af Sphagnum, ingen græsser eller vedplanter og tydelig høljestruktur med våde tørvemospartier. De negative strukturer er tilsvarende angivet som udtørring, tilgroning med græsser og opvækst af vedplanter. Årsagen til overvægten af de positive strukturer

er, at de områder der er under tilgroning (og som alt andet lige skulle tælle som en negativ struktur) er så fremskreden tilgroet, at det slet ikke er kortlagt som højmoser. Stort set det samme er sket for naturtype 7140 hængesæk, hvor de positive strukturer angivet som forekomst af gyngende grund og dominans af *Sphagnum* og andre mosser, mens de negative strukturer er ens med de negative strukturer for højmosen. Kortlægningen er foretaget i december måned med høj vandstand, hvilket får højlestrukturen til at træde tydeligere frem.

Tilgroning

Tilgroning kan vurderes ud fra områdernes udnyttelse til græsning / høslet, vegetationens højde, dækningsgraden af vedplanter og forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen.

I forbindelse med kortlægningen er behovet for plejeindsats vurderet, jfr. Tabel 3.1.2.

Tabel 3.1.2 Kategorierne af plejeindsatser

Kategorier	Indsatsens omfang
1.	Ingen indsats nødvendig
2.	Mindre indsats i en kortere årrække
3.	En større indsats i en kortere årrække
4.	Betydelig indsats i en længere årrække
5.	Omfattende og langvaring indsats

I tabel 3.1.3 er opgjort et behov for plejeindgreb, svarende til kategori 3 eller større indsats. Kortlægningen viste, at op til 10 % af de kortlagte areal med højmoser er under tilgroning med vedplanter. Hertil kommer så de arealer, der allerede er så tilgroede, at de ikke mere kan karakteriseres som en del af den aktive tørvemoser.

Tabel 3.1.3 Arealer i de enkelte habitatnaturtyper, hvor der skønnet behov for pleje svarende til kategori 3 eller mere. Antal områder, samlet areal med plejebehov og areal med plejebehov i % af det samlede areal med naturtypen i habitatområde 34.

Naturtype	Antal områder	Areal (ha)	% af samlet areal med naturtypen
7110	1	3,6	100

Hydrologi

For højmosen er det ud fra kortlægningen og ud fra tidligere besøg i området konstateret, at afvandingen via grøfter giver sommerudtørring på hele arealet med tilgroning til følge.

Invasive plantearter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

Bjerg-Fyr er registreret i højmosen, men er endnu ikke vurderet at være en trussel mod naturtypen. Der er også noteret invasive art(er) i arealerne med 7140 hængesæk. Art(er) er ikke oplyst.

Arealmæssige ændringer

Det er ikke muligt ud fra registreringerne at vurdere om der er arealmæssige ændringer i form af f.eks. arealmæssige reduktioner e. lign.

4. Modsatrettede interesser

En effektiv afvanding af de omgivende landbrugsarealer og en høj vandstand i mosen kan desuden være modstridende. Dette kan afhjælpes ved at etablere en afskærende drænledning uden for mosen til opsamling af drænvand fra markerne.

5. Naturforvaltning og pleje

Amtet har indgået græsningsaftaler for mindst 2 områder.

Højmosen er en del af en samlet LIFE-projekt for flere af landets højmoser med det formål at genskabe vandstanden i højmosen. Herved vil højmosen igen få en tydelig højlestruktur med våde tørvemosepartier, og de nedbrudte højmosepartier (7120) vil udvikle sig til hængesække (7140) og den indvandrende trævækst vil blive hæmmet.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

Naturtype 7120 – nedbrudt højmose er til stede, men ikke kortlagt.

Naturtypen 7140 (hængesæk) er registreret på én ca. 4 ha stor lokalitet. Denne naturtype er ikke omfattet af udpegningsgrundlaget.

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Grænsen for habitatnaturtyperne kan være svær at sætte, hvor områderne er præget af tilgroning. I mange tilfælde er de mest tilgroede områder af den tidligere højmoseflade ikke taget med i kortlægningen af habitatnaturtyperne.

Naturtyper i udpegningsgrundlaget udover de 18 NOVANA naturtyper er ikke eller kun sporadisk kortlagte.

8. Bilag

Kort over Naturtyper kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

1. Fredshavn (2004). Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper.
2. Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside. Beskrivelse af LIFE-højmoseprojektet:
<http://www.skovognatur.dk/Emne/Naturbeskyttelse/Naturpleje/Naturprojekter/Hoejmoseprojektet>
3. Viborg amt (2005). Naturprojekt i Brandstrup Mose:
<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/4609F5DB-FF4B-470F-91A5-37762AF54513/0/AnnexB2006.pdf>
4. Verdensnaturfonden. Højmoser: - <http://www.wwf.dk/f2000c>